

І. С. Стеців,
к. е. н., доцент, доцент кафедри адміністративного та фінансового менеджменту,
Національний університет "Львівська політехніка"
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4982-1355>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.8.258

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЮ БЕЗПЕКОЮ У ЧАСТИНІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОДОВОЛЬСТВА

I. Stetsiv,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department
of Administrative and Financial Management, Lviv Polytechnic National University

REGULATORY PROVISION OF THE ECONOMIC MECHANISM OF THE FOOD SECURITY PUBLIC
ADMINISTRATION IN TERMS OF ENSURING FOOD QUALITY

У статті досліджено правове регулювання економічного механізму державного управління продовольчою безпекою у частині забезпечення якості продовольства з метою виявлення проблемних місць та розробки напрямів його покращення. Дія економічного механізму у даному контексті визначається впровадженням економічних стимулів для виробників, що дотримуються норм та стандартів якості продовольчих товарів. Крім цього дієвими є системи економічних санкцій за відсутність відповідних ліцензій або сертифікатів якості, а також порушення стандартів якості і безпеки продовольства. Аналіз сильних і слабких сторін, можливостей та загроз правового регулювання у даній сфері, вказує на проблеми, які потребують розв'язання, зокрема щодо імплементації законодавства, політичної та економічної нестабільності, ризиків не-ефективної адаптації, бюрократичних зволікань, ризиків посилення корупції та нестачі фінансування. За результатами проведеного дослідження запропоновано напрями удосконалення законодавчої серед яких впорядкування національного законодавства відповідно до міжнародних стандартів для підвищення якості та безпеки продуктів, зміцнення інституційної бази та розвиток лабораторної інфраструктури для забезпечення ефективного контролю, підвищення рівня прозорості та інформованості споживачів через розвиток систем маркування, спрощення адміністративних процедур та впровадження електронних сервісів для зменшення бюрократії, стимулювання відповідальності виробників через економічні мотивації та підвищення стандартів якості, розвиток міжнародного співробітництва для обміну досвідом та технологіями, а також для спрощення доступу на зовнішні ринки. Запропоновані напрями удосконалення нормативно-правового забезпечення економічного механізму державного управління продовольчою безпекою в частині забезпечення якості продовольства вимагають комплексного підходу та взаємодії між державою, бізнесом та громадянськістю, а також постійного моніторингу та оцінки ефективності впроваджених заходів, що дозволить покращити ефективність державного управління в сфері продовольчої безпеки, забезпечити високий рівень захисту споживачів та сприяти розвитку аграрного сектору економіки.

This article investigates the legal regulation of the economic mechanism of state management of food safety in terms of ensuring food quality with the aim of identifying problem areas and developing directions for its improvement. The function of the economic mechanism in this context is defined by the introduction of economic incentives for producers who comply with or exceed food quality norms and standards. Additionally, effective are the systems of economic sanctions for the absence of relevant licenses or quality certificates, as well as violations of food quality and safety standards. The analysis of strengths and weaknesses, opportunities, and threats of legal regulation in this area points to problems that require solutions, particularly regarding the implementation of legislation, political and economic instability, risks of ineffective adaptation, bureaucratic delays, risks of increasing corruption, and lack of funding. Based on the results of the study, directions for improving the legislative framework have been proposed, among which are the harmonization of national legislation in accordance with international standards to enhance the quality and safety of products, strengthening the institutional base and developing laboratory infrastructure for effective control, increasing the level of transparency and consumer awareness through the development of labeling systems, simplifying administrative procedures and implementing electronic services to reduce bureaucracy, encouraging producer responsibility through economic incentives and raising quality standards, developing international cooperation to exchange experience and technologies, and easing access to foreign markets. The proposed directions for improving the normative-legal provision of the economic mechanism of state management of food safety in terms of ensuring food quality require a comprehensive approach and interaction between the state, business, and the community, as well as constant monitoring and evaluation of the effectiveness of the measures implemented, which will improve the efficiency of state management in the field of food safety, ensure a high level of consumer protection, and contribute to the development of the agricultural sector of the economy.

Ключові слова: економічний механізм державного управління, продовольча безпека, якість продовольства, нормативно-правове забезпечення, SWOT-аналіз, моніторинг.

Key words: economic mechanism of public administration, food security, food quality, legal framework, SWOT analysis, monitoring.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У світовій практиці державного управління застосування економічного механізму відіграє важливу роль для забезпечення якості та безпечності продовольства для населення, а нормативно-правове забезпечення охоплює ряд ключових аспектів спрямованих на законодавче закріплення стандартів якості, ліцензування та сертифікацію, контроль та нагляд, розвиток інфраструктури якості, а також міжнародну інтеграцію. Дія економічного механізму у даному контексті визначається впровадженням системи економічних санкцій за відсутність відповідних ліцензій або сертифікатів якості, а також порушення стандартів якості і безпеки продовольства. Водночас важливим є запровадження економічних стимулів для підприємств, які регулярно демонструють високий рівень відповідності цим стандартам та надання фінансової допомоги для покриття частини витрат на отримання необхідних сертифікацій, а також на-

дання податкових кредитів, субсидій, а також пільгових кредитів для компаній, що інвестують у технології та обладнання, спрямовані на підвищення якості продукції. Державне фінансування або сприяння у фінансуванні через партнерства з приватним сектором для створення лабораторій, центрів сертифікації та інших установ, що здійснюють контроль якості сприяє розвитку інфраструктури у даній сфері. Відтак застосування економічного механізму державного управління продовольчою безпекою для стимулювання підвищення якості продовольства та забезпечення дотримання стандартів безпеки потребує дослідження ефективності діючого нормативно-правового забезпечення з метою виявлення проблемних місць та розробки напрямів його покращення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про наявність вагомих досліджень у сфері державного управління якістю та безпекою продовольства. Науковці

пропонують напрями вдосконалення стандартів якості продовольчої продукції [1, с. 104—108], описують сучасний стан та перспективи правового забезпечення якості [2, с. 133—138], проблеми забезпечення якості сільськогосподарської продукції та продовольства у системі агробізнесу [3, с. 37—48], а також характеризують особливості системи контролю і моніторингу безпечності та якості продовольчої продукції в Україні [4, с. 101—106]. Значну увагу приділено питанням забезпечення продовольчої та екологічної безпеки на деокупованих територіях в умовах післявоєнного відновлення, зокрема щодо належної якості продуктів харчування [5, с. 379—383]. Вчені підкреслюють, що руйнування, викликані військовим вторгненням росії, є колозальними, а відновлення постраждалих територій після війни вимагатиме інтенсивних зусиль не тільки від України, але й від міжнародної демократичної спільноти, в тому числі залучення глобальних механізмів компенсації збитків, відновлення екологічного балансу та аграрного сектору, щоб забезпечити продовольчу та екологічну стабільність. Досліджуючи якість продуктів харчування з метою формування ефективної системи державного регулювання, науковці вказують, що правила щодо обігу, обробки та зберігання харчових продуктів допомагають звести до мінімуму ризик мікробного забруднення, залишків хімічних речовин та інших потенційних небезпек [6, с. 345—352], а відтак залучення економічного механізму у вигляді методів примусу та стимулу у даному контексті дозволить отримати значні результати.

Проведені дослідження дають відповіді на ряд питань пов'язаних із правовим забезпеченням якості та безпечності продовольства, проте поза увагою залишаються проблеми пов'язані із функціонування економічного механізму державного управління, що негативно відображається на можливості забезпечення належного рівня продовольчої безпеки.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є дослідження ефективності діючого нормативно-правового забезпечення економічного механізму державного управління продовольчою безпекою у частині забезпечення якості продовольства з метою виявлення проблемних місць та розробки напрямів його покращення.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Визначення проблем, що стоять перед забезпеченням продовольчої безпеки в Україні, особливо у контексті якості харчових продуктів, тісно пов'язане з дієвістю існуючого законодавства. Аналіз сильних і слабких сторін, можливостей та загроз правового регулювання, яке підтримує економічний механізм державного управління у сфері продовольчої безпеки з точки зору якості продовольства, вказує на проблеми, які потребують розв'язання. Серед найважливіших проблем та загроз слід виокремити труднощі з імплементацією законодавства, політичну та економічну нестабільність, ризики неефективної адаптації, бюрократичні зволікання та нестачу фінансування, ризики посилення корупції (Табл. 1).

На основі проведеного SWOT-аналізу, запропоновано напрями для покращення нормативно-правового забезпечення економічного механізму державного управління продовольчою безпекою в частині забезпечення якості продовольства. Серед першочергових завдань є необхідність перегляду та оновлення національного законодавства з метою його повної відповідності до міжнародних стандартів якості та безпеки харчових продуктів ЄС, ФАО, ВООЗ, Codex Alimentarius, ISO 22000, OIML, IPPC, ICMSF, тощо, а також внесення змін до законодавства, що забезпечить правову базу для імплементації міжнародних стандартів якості та безпеки продуктів.

При цьому важливим є зміцнення інституційної бази через посилення ролі та можливостей національних регуляторних органів, зокрема Держпродспоживслужби та її територіальних органів, у сфері контролю за якістю та безпекою харчових продуктів, а також реформування існуючих та створення нових інституційних органів, здатних забезпечити ефективний контроль та нагляд за якістю та безпекою продуктів та внесення змін до законодавства для розширення повноважень та ресурсів відповідних контрольних органів. Зменшення бюрократії у частині реалізації економічного механізму потребує спрощення адміністративних процедур та впровадження електронних сервісів, що дозволить попередити значну частку корупційних проявів даних інституцій.

Водночас потребує розвитку інфраструктура лабораторного контролю, відтак необхідним є оновлення та розширення лабораторної бази для забезпечення належного моніторингу якості та безпеки харчових продуктів, включаючи вдосконалення методів випробувань та аналізу. Такий розвиток потребує законодавчого закріплення необхідності розширення та модернізації лабораторної бази для забезпечення належного рівня контролю, а також встановлення вимог до сертифікації лабораторій та методів випробувань. Іншим важливим моментом є розвиток систем інформування споживачів про якість та безпеку продуктів, включаючи маркування, доступ до результатів контролю якості, роз'яснювальні кампанії, що потребує внесення змін у законодавство зобов'язуючи виробників надавати повну інформацію про продукти, включаючи їхній склад, походження тощо. Складним процесом при цьому є перегляд існуючих процедур державного контролю з метою їх спрощення та зменшення адміністративного навантаження на виробників, при одночасному збереженні високого рівня безпеки продуктів. Відповідальність виробників у дотриманні високих стандартів якості, повинна встановлюватися через методи примусу та стимулу у вигляді розробки законодавчих ініціатив, що вводять пільги для виробників, які дотримуються високих стандартів якості та безпеки, а також встановлення жорстких санкцій для тих, хто їх порушує.

Запропоновані напрями удосконалення нормативно-правового забезпечення економічного механізму державного управління продовольчою безпекою в частині забезпечення якості продовольства вимагають комплексного підходу та взаємодії між державою, бізнесом та

Таблиця 1. Аналіз законодавчого регулювання економічного механізму державного управління продовольчою безпекою у частині забезпечення якості продовольства

Нормативно-правове забезпечення		Акценти SWOT аналізу
1	2	3
Постанови:	Про проект Закону України про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини. <i>Постанова Верховної Ради України від 18.11.1997 № 641/97-ВР</i> Про питання Національного агентства з контролю за якістю та безпекою продуктів харчування, лікарських засобів та виробів медичного призначення. <i>Постанова Кабінету Міністрів України від 07.05.1999 № 767</i> Про прийняття за основу проектів законів України про внесення змін до Закону України «Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини». <i>Постанова Верховної Ради України від 12.09.2002 № 133-IV</i> Про визначення єдиного органу з питань контролю за якістю та безпекою рибної продукції, що експортується. <i>Постанова Кабінету Міністрів України від 12.03.2003 № 313</i> Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про якість та безпеку харчових продуктів та продовольчої сировини». <i>Постанова Верховної Ради України від 22.06.2005 № 2699-IV</i> Деякі питання вдосконалення роботи підприємств, діяльність яких пов'язана з утилізацією та переробкою відходів тваринного походження, неякісних харчових продуктів та продовольчої сировини. <i>Постанова Кабінету Міністрів України; Перелік від 29.10.2012 № 1147</i>	Strengths: створення спеціалізованих органів контролю, що забезпечує централізований нагляд за безпекою продуктів харчування; включення положень європейського законодавства, що сприяє гармонізації українських стандартів з міжнародними Weaknesses: затримки у впровадженні та оновленні законодавства, що уповільнює адаптацію до сучасних вимог; недостатність фінансування, обмеженість ресурсів для виконання програм та ініціатив; виклики у стандартизації та сертифікації через розбіжності між національними та міжнародними стандартами, що ускладнює торгівлю продовольчими товарами Opportunities: Розширення міжнародної співпраці через участь в міжнародних програмах та проектах, що підвищує рівень якості та безпеки продовольства; посилення контролю та прозорості в процесі виробництва і постачання харчових продуктів, що сприятиме збільшенню довіри споживачів; використання сучасних методів аналізу та контролю значно підвищить ефективність системи безпеки харчових продуктів. Threats: воєнні дії та економічна криза негативно впливають на здатність держави ефективно управляти продовольчою безпекою; ризик посилення корупції у сфері контролю харчових продуктів підіриває всю систему безпеки; швидкий розвиток біотехнологій та нових продуктів харчування випереджає поточні нормативні механізми контролю
	Про вдосконалення державного контролю за якістю та безпекою продуктів харчування, лікарських засобів та виробів медичного призначення. <i>Указ Президента України від 01.02.1999 № 109/99</i> Про організаційні заходи на виконання Указів Президента України «Про вдосконалення державного контролю за якістю та безпекою продуктів харчування, лікарських засобів та виробів медичного призначення» від 1 лютого 1999 року N 109/99 та «Про Положення про Національне агентство з контролю за якістю та безпекою продуктів харчування, лікарських засобів та виробів медичного призначення» від 29 березня 1999 року N 301/99. <i>МОЗ України, НАЗК України; Наказ від 10.06.1999 № 007</i> Про затвердження Положення про державний контроль за якістю та безпекою незареєстрованих медичної техніки та виробів медичного призначення при їх увезенні на митну територію України та Положення про державний контроль за якістю та безпекою незареєстрованих харчових продуктів, харчових добавок та біологічно активних харчових добавок при їх увезенні на митну територію України. <i>НАЗК України, МОЗ України; Наказ, Положення від 30.06.1999 № 012</i> Положення про державний контроль за якістю та безпекою незареєстрованих спеціальних харчових продуктів, харчових добавок та біологічно активних харчових добавок при їх увезенні на митну територію України. <i>НАЗК України, МОЗ України; Положення від 30.06.1999 № 012</i> Про організацію державного контролю за якістю та безпекою спеціальних харчових продуктів, біологічно активних харчових добавок та харчових добавок. <i>НАЗК України, МОЗ України; Наказ, Положення від 30.06.1999 № 009</i> Про впорядкування умов оплати праці працівників лабораторій з контролю за якістю та безпекою продуктів харчування системи Держстандарту України. <i>Держкомстандартизації; Наказ від 11.03.2001 № 100</i> Про внесення змін до Закону України «Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини». <i>Закон України від 24.10.2002 № 191-IV</i> Положення про Центральну галузеву дегустаційну комісію з оцінки якості харчової продукції, яка випускається підприємствами Української спілки об'єднань, організацій і підприємств по виробництву продовольчих товарів «Укрпродспілка». <i>Мінагрополітики України; Наказ, Положення від 14.05.2009 № 332</i> Про затвердження Положення про Центральну галузеву дегустаційну комісію з оцінки якості морозива в системі Міністерства аграрної політики України та Інструкції про порядок проведення оцінки якості морозива. <i>Мінагрополітики України; Наказ, Положення від 25.07.2005 № 335</i> Про внесення змін до Закону України «Про якість та безпеку харчових продуктів та продовольчої сировини». <i>Закон України від 06.09.2005 № 2809-IV</i> Про внесення зміни до пункту 1 розділу XI «Прикінцеві положення» Закону України «Про безпечність та якість харчових продуктів» щодо реалізації на агропродовольчих ринках продукції домашнього виробництва та підвірного забою. <i>Закон України від 22.10.2009 № 1665-VI</i>	Strengths: застосування інтегрованого підходу через цілісне регулювання від Президента України до Міністерства охорони здоров'я і Національного агентства, що забезпечує комплексний контроль над якістю та безпекою продуктів; встановлення стандартів та процедур контролю за якістю і безпекою продуктів, що сприяють вирішенню питань якості на різних етапах виробництва та дистрибуції; активізація організаційних заходів та структур, що сприяє ефективнішій імплементації політик і стандартів. Weaknesses: складність та дублювання положень нормативних актів, що призводить до бюрократичних затримок у їх впровадженні та застосуванні; відсутність чітких механізмів контролю та відповідальності; обмеженість бюджетні ресурси, що ускладнює забезпечення належного контролю та моніторингу якості продуктів Opportunities: залучення міжнародного досвіду та фінансування для підвищення ефективності системи контролю за безпекою продуктів; впровадження новітніх технологій для забезпечення більш високого рівня контролю та аналізу якості продуктів; розвиток культури споживання та вимог до якості продуктів серед населення Threats: воєнні дії та політична нестабільність негативно впливають на систему забезпечення якості та безпеки продуктів; бюрократичні складнощі сприяють зростанню корупційних ризиків у сфері контролю якості продуктів; швидкі зміни на ринку продовольства та вимоги до безпеки потребують постійного оновлення та адаптації законодавства

1	2	3
	Про внесення змін до Закону України «Про безпечність та якість харчових продуктів» щодо реалізації на агропродовольчих ринках продукції домашнього виробництва та подвірного забою. <i>Закон України від 28.12.2014 № 67-VIII</i> Про затвердження Положення про міжрегіональне головне управління Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів на державному кордоні та внесення змін до наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України від 12 квітня 2017 року № 209. <i>Мінеконом, торгівлі та сг; Наказ, Положення від 23.10.2020 № 2145</i> Про внесення змін до наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України від 20 жовтня 2022 року № 813 та затвердження Вимог до окремих показників якості для м'яса свійської птиці. <i>Мінагрополітики; Наказ, Вимоги від 27.03.2023 № 625</i>	
Розпорядження, міжнародні документи:	Протокол фітосанітарних та інспекційних вимог щодо експорту сої з України до Китаю між Міністерством аграрної політики та продовольства України та Генеральною адміністрацією нагляду за якістю, інспекції та карантину Китайської Народної Республіки <i>Мінагрополітики України, Китай; Протокол, Перелік, Міжнародний документ від 05.12.2013</i> Меморандум про взаєморозуміння щодо співробітництва у сфері захисту прав споживачів та ринкового нагляду між: Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів та Ринковою інспекцією Республіки Словенія <i>Держспроспектислужба, Словенія; Меморандум, Міжнародний документ від 08.11.2016</i> Про віднесення цілісних майнових комплексів державних підприємств до сфери управління Міністерства аграрної політики та продовольства і Державної служби з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів <i>Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.02.2017 № 68-р</i> Протокол санітарних та фітосанітарних вимог щодо експорту шроту соняшникового з України до Китайської Народної Республіки між Міністерством аграрної політики та продовольства України та Генеральною адміністрацією нагляду за якістю, інспекції та карантину Китайської Народної Республіки <i>Мінагрополітики України, Китай; Протокол, Міжнародний документ, Перелік, Форма типового документа, Зразок, Сертифікат від 15.09.2017</i> Меморандум про взаєморозуміння між Міністерством аграрної політики та продовольства України та Міністерством з питань зміни клімату та захисту навколишнього середовища Об'єднаних Арабських Еміратів щодо співробітництва у сфері сільського господарства та безпечності харчових продуктів <i>Мінагрополітики України, О.А.Емірати; Меморандум, Міжнародний документ від 20.02.2019</i> Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2021/2117 від 2 грудня 2021 року про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 1308/2013 про спільну організацію ринків сільськогосподарських продуктів, (ЄС) № 1151/2012 про схеми якості для сільськогосподарських продуктів та харчових продуктів, (ЄС) № 251/2014 про визначення, опис, представлення, маркування та охорону географічних зазначень ароматизованих винних продуктів та (ЄС) № 228/2013 про встановлення конкретних заходів для сільського господарства в найвіддаленіших регіонах Союзу <i>Європейський Союз; Регламент, Міжнародний документ від 02.12.2021 № 2021/2117</i> Про уповноваження М. Сольського на підписання Угоди про надання гранту (Проект «Зміцнення Фонду часткового гарантування кредитів (ФЧГК) для малих фермерських господарств в Україні») (Проект «Зміцнення Фонду часткового гарантування кредитів у сільському господарстві») між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку, який діє в якості розпорядника Цільового фонду одного донора для Проекту «Зміцнення Фонду часткового гарантування кредитів (ФЧГК) для малих фермерських господарств в Україні». <i>Розпорядження Президента України від 18.08.2023 № 150/2023-пр</i>	Strengths: створення спільних стандартів безпеки та якості, розширення експортних можливостей для міжнародного співробітництва, встановлення єдиних стандартів, що забезпечують єдині вимоги до якості харчових продуктів та сировини, підвищуючи довіру споживачів; визначення спеціалізованих органів контролю, що покращує моніторинг безпеки харчових продуктів на всіх етапах їх виробництва та постачання Weaknesses: вузька спеціалізація окремих нормативно-правових актів ускладнює їх застосування до інших продуктів або ринків; необхідність постійного оновлення відповідно до змін у міжнародних стандартах, що вимагає регулярного перегляду меморандумів та протоколів; відсутність контролю впровадження окремих нормативно-правових актів Opportunities: відкриття нових ринків для українських виробників, що сприяє розвитку аграрного сектору; відповідність міжнародним стандартам, що підвищує імідж України як надійного постачальника якісних і безпечних харчових продуктів Threats: політичні та економічні конфлікти ускладнюють міжнародну торгівлю та співпрацю; недотримання міжнародних стандартів загрожує втратою можливості експорту української продукції

Джерело: сформовано автором на основі проведеного дослідження за даними [7].

громадськістю, а також постійного моніторингу та оцінки ефективності впроваджених заходів, що дозволить забезпечити їх ефективне впровадження та виконання.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Дослідження нормативно-правового забезпечення економічного механізму державного управління продовольчою безпекою відіграє важливу роль у контексті зростаючих вимог до якості та безпеки продовольчих товарів,

а також в умовах глобалізації ринків і збільшення транскордонних потоків харчових продуктів. Розвиток та удосконалення законодавчої бази в цій сфері є ключовим для захисту здоров'я та благополуччя населення. Економічний механізм державного управління продовольчою безпекою полягає в створенні ефективної системи стандартів та контролю за виробництвом, імпортом, експортом і розподілом харчових продуктів. Важливими компонентами є регулювання діяльності учасників ринку, сертифікація продукції, лабораторний контроль, моніторинг ризиків та інформування споживачів. У ході проведеного SWOT-

аналізу серед слабких сторін виявлено бюрократичний характер нормативної бази, що уповільнює адаптацію до змінюваних умов та міжнародних стандартів, а основні загрози включають ризик корупції, нестачу фінансування на контрольні заходи, технологічні виклики та потенційні міжнародні конфлікти, що впливають на торгівлю.

За результатами проведеного дослідження запропоновано напрями удосконалення законодавчої бази, зокрема впорядкування національного законодавства відповідно до міжнародних стандартів для підвищення якості та безпеки продуктів, зміцнення інституційної бази та розвиток лабораторної інфраструктури для забезпечення ефективного контролю, підвищення рівня прозорості та інформованості споживачів через розвиток систем маркування, спрощення адміністративних процедур та впровадження електронних сервісів для зменшення бюрократії, стимулювання відповідальності виробників через економічні мотивації та підвищення стандартів якості, розвиток міжнародного співробітництва для обміну досвідом та технологіями, а також для спрощення доступу на зовнішні ринки.

Запропоновані напрями удосконалення нормативно-правового забезпечення економічного механізму державного управління продовольчою безпекою в частині забезпечення якості продовольства вимагають комплексного підходу та взаємодії між державою, бізнесом та громадськістю, а також постійного моніторингу та оцінки ефективності впроваджених заходів, що дозволить покращити ефективність державного управління в сфері продовольчої безпеки, забезпечити високий рівень захисту споживачів та сприяти розвитку аграрного сектору економіки.

Література

1. Кожух М. С. Напрями удосконалення стандартів якості продовольчої продукції. Юридичний електронний науковий журнал, (4), 2015. С. 104—108. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2015/28.pdf
2. Шишлюк В. Р., Самокиш В. П. Правове забезпечення продовольчої безпеки України: сучасний стан та перспективи. Право і суспільство, (1), 2020. 133—138. URL: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2020/1_2020/part_1/22.pdf
3. Дудар Т. Проблеми забезпечення якості сільськогосподарської продукції та продовольства у системі агробізнесу. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2014. Вип. 3. С. 37—48. <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/4703>
4. Дідок Ю. В. Особливості системи контролю і моніторингу безпечності та якості продовольчої продукції в Україні. Теорія та практика державного управління, (3), 2016, 101—106. URL: <http://surl.li/sifed>
5. Клименко Н. Забезпечення продовольчої та екологічної безпеки на деокупованих територіях в умовах післявоєнного відновлення. Вісник Хмельницького національного університету 2023, № 4. С. 379—383. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2024/02/320-56.pdf>
6. Липчик Н. Якість продуктів харчування: формування ефективної системи державного регулювання. Наукові перспективи, (2 (44)). 2024. С. 345—352. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/download/9466/9519>
7. Верховна Рада України. Офіційний вебпортал парламенту України. Законодавство України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

References:

1. Kozhukh, M. S. (2015), "Directions for improving the standards of food product quality", Yurydychnyi elektronnyi naukovyi zhurnal, vol. (4), pp. 104—108, available at: http://www.lsej.org.ua/4_2015/28.pdf (Accessed 28 March 2024).
 2. Shyshliuk, V. R., and Samokysh, V. P. (2020), "Legal provision of food security in Ukraine: current state and prospects", Pravo i suspilstvo, vol. (1), pp. 133—138, available at: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2020/1_2020/part_1/22.pdf (Accessed 28 March 2024).
 3. Dudar, T. (2014), "Problems of ensuring the quality of agricultural products and food in the agribusiness system", Visnyk Ternopilskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu, vol. (3), pp. 37—48, available at: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/4703> (Accessed 28 March 2024).
 4. Didok, Yu. V. (2016), "Features of the control and monitoring system of food product safety and quality in Ukraine", Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia, vol. (3), pp. 101—106, available at: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Tpdu_2016_3_18.pdf (Accessed 28 March 2024).
 5. Klymenko, N. (2023), "Ensuring food and environmental security in the de-occupied territories in the conditions of post-war reconstruction", Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu, vol. 4, pp. 379—383, available at: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2024/02/320-56.pdf> (Accessed 29 March 2024).
 6. Lapychak, N. (2024), "Food product quality: formation of an effective system of state regulation", Naukovi perspektyvy, vol. (2 (44)), pp. 345—352, available at: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/download/9466/9519> (Accessed 29 March 2024).
 7. Verkhovna Rada of Ukraine. (2024), "Legislation of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws> (Accessed 31 March 2024).
- Стаття надійшла до редакції 01.04.2024 р.*

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Виходить 12 разів на рік

включено до переліку наукових фахових видань України
з питань **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**
(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 28.12.2019 №1643

Спеціальність 281

e-mail: economy_2008@ukr.net

 viber: +38 050 3820663